

Çavuş ve uzman çavuş kanunu lâiyhası ve Millî Müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/432)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/2036, 6/2477

19. VIII. 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 7. VII. 1952 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan çavuş ve uzman çavuş kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

GEREKÇE

1059 numaralı Piyade Küçük Zâbit Kanunu 1 Haziran 1927 de yürürlüğe girmiş olup yalnız piyade erbaşları içindir. Diğer sınıflarda erbaş yetiştirilmesi için bir kanun mevcut değildir. 5430 sayılı Uzman Çavuş Kanununun ise ihtiyaca cevap vermediği bir buçuk senelik tatbikatı sırasında 3000 kişi ihtiyaca karşılık, 35 istekli çıkması ile anlaşılmıştır.

Her sınıf ihtiyacına cevap vermek ve halen yürürlükte bulunan 1059 ve 5430 sayılı kanunların tatbikatındaki mahzurları gidermek üzere yeni kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Tasarı hazırlanırken aşağıdaki hususlar göz önünde tutulmuştur :

1. 1059 sayılı Kanunun birinci maddesine göre erbaş adayları birliklere acemi olarak gelen erat arasından ve eratın kıtaya katıldıklarının ilk haftası içinde ayrılmaktadır. Eratın yeterlikleri hakkında kesin bir kanaate varmak için bir haftalık zamanın kâfi gelmeyeceği aşîkârdır. Acemi eratın zekâ, karakter ve daha birçok nitelikleri belirtildikten sonra erbaş adaylığına tam ve lâiyk olanlardan seçilmesi imkânını sağlamak için birlik komutanlarına altı ay gibi geniş bir zaman bırakılmak suretiyle 1059 sayılı Kanundaki mahzur giderilmiştir. Ayrı bir madde ile de zamanla inkişaf edenlerin yükselmelerine imkân verilmiştir.

2. Ordunun astsubay mevcudu kadroya göre çok noksandır. Astsubay kadrosu otuz binden fazla olduğu halde çeşitli sebeplerin tesiriyle bugüne kadar ancak altı bin astsubay yetiştirmek mümkün olabilmıştır. Barışta ve seferde subayların yardımcıları olan astsubayların çok önemli bulunan vazife ve hizmetleri göz önünde tutularak astsubay noksanından bir kısmının bütçeye ağır bir yük teşkil etmeden muvazaflık hizmeti sonunda astsubay yerinde, buldukları rütbeleriyle hizmet etmek isteyen erbaşlardan yeterlikleri görülenlerle ikmalî dü:ünölmüş ve yeni tasarıya buna göre hükümler konulmuştur. Bugünkü teknik ve askerî bilgilerin ağırlığı karşısında orduda çavuşluk edeceklerin mutlaka bir usul dairesinde sistemli şekilde yetiştirilmeleri zaruri görüldüğünden çavuş adaylığına ayrılmamış ve usulüne göre yetiştirilmemiş olan erlerin onbaşidan çıkmamaları esası konmuştur.

3. Motörleştirilmekte ve asri silâhlarla donatılmakta olan ordunun motör, silâh ve araçlarının bakım, tamirini ve bunların her zaman işler bir halde bulunmasını sağlayacak uzman çavuşların tahhüt süreleri 5430 sayılı Kanuna göre inkıtasız dört yıldır. Sanat sahibi olanlar genel olarak aralıksız dört yıl hizmet kabul etmekte tereddüt gösterdikleri için uzman çavuşluğa istekli bulmak im-

kânsız olmuştur. Bu mahzuru gidermek için yeni tasarıda bu süre bir ilâ beş yıl olarak tesbit edilmiş bulunmaktadır.

4. Uzman çavuşlukla hizmeti kabul ve taahhüt etmiş olanlardan ilk, ortaokul mezunları ile ortaokul üzerine iki ve daha fazla yıl öğrenim veren okullardan mezun olanlara maaş yerine ücret verilmesi hale uygun görülmüş ve bu esasa göre :

A) İlk ve ortaokul mezunlarına birinci senede 125 lira ,

B) Ortaokul üzerine iki ve daha fazla yıl öğrenim veren okullardan mezunlara ise birinci senede 175 lira ücret, tesbit edilmiş, ayrıca maddi bakımdan tatmin edilmek suretiyle istekli sayısını artırmak ve daha uzun zaman orduda kalmalarını sağlamak için her sene 25 şer lira artırılmak üzere ücretin 225 liraya kadar çıkarılması bugünkü geçim şartları göz önünde tutularak uygun görülmüş ve tasarıya buna ait hükümler konmuştur.

5. Bir ücretten diğerine yükselbilmek için kıdem ile birlikte yeterlik de esas olarak kabul edilmiştir.

6. Kendi kusurları olmaksızın müddetlerinin temdit edilmemesi sebebiyle terhis edilenlere her hizmet yılı için bir aylık ücretleri miktarında bir ikramiye verileceği ve bu ikramiyenin hiçbir suretle üç aylık ücret toplamını geçemeyeceği prensibi esas tutulmuştur.

7. Orta veya dengi okul mezunu olan ve astsubay yerinde hizmet gören uzman çavuşlardan orduda daha fazla yükselmek isteğinde bulunanlara yeni tasarıda geniş imkânlar sağlanmış ve bu maksatla tâbi tutulacakları kurslarda başarı göstermeleri şartıyla yeterlikleri görülenlerin Astsubay Kanunu hükümleri göz önünde tutularak ve bu kanunla bir tezat teşkil etmemek üzere bunların uzman çavuşlukta geçen hizmet sürelerine göre intibakları yapılarak astsubay sınıfına geçirilmeleri esas vaz'olunmuştur.

8. Uzman çavuşların aldıkları ücretlerden başka beslenme, giydirme ve bakım işlerinin diğer erat gibi Devlet tarafından ve tedavilerinin asker hastanelerinde parasız yapılması ve sıhhi izin süresi ile izin sürelerine ve bunların asker sayılacaklarına dair tasarıya yeni hükümler konulmuştur.

9. Tank sınıfı ile denizaltıcı ve dalgıçlık sınıflarında görev alacak uzman çavuşlara tazminat kanunları esasları göz önünde tutularak metinde gösterilen ölçüde tazminat verilmesi kabul olunmak suretiyle bu sınıflara rağbeti arttırmak maksadı güdülmüştür.

10. 5430 sayılı Kanun hükümlerine göre halen uzman çavuş olarak görevli bulunanlara da bu kanun hükümlerine tâbi oldukları hakkında tasarıya geçici bir hüküm konulduğu gibi, bu kanuna göre alınacak olan uzman çavuşların 1952 yılı temditli uzman çavuş kadrolarında bu namla istihdan olunacaklar geçici ikinci madde hükmü ile tesbit olunmuştur.

11. 1059 sayılı Piyade Küçük Zâbit Kanunu ile 5430 sayılı Uzman Çavuş Kanununun kaldırıldıkları 15 nci maddede gösterilmiştir.

12. 20 ve 21 nci maddeler mer'iyet ve yürütme hükümlerini ihtiva etmektedir.

T. B. M. M.

Millî Müdafaa Encümeni

Esas No. 1/432

Karar No. 13

20. II. 1953

Yüksek Reisliğe

Millî Savunma Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 7. VII. 1952 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan ve Yüksek Reisliğe 1. XI. 1952 tarihinde komisyonumuza havale buyurulan çavuş ve uzman çavuş kanun lâyihası komisyonumuzda ve Millî Savunma, Millî Eğitim ve Maliye vekâletleri mümessillerinin huzurlarıyla ve mütaaddit celselerde görüşüldü:

Ordumuzun astsubay ihtiyacı ve bunun yakın bir zamanda dolduramayacağı malumdur. Buna bir çare olmak üzere orduya alınan kabiliyetli erlerden ve talip olanlar arasından uzman çavuş yetiştirilmesi hususu bir mecburiyet olarak kabul edilmiştir. Bu suretle ordunun zamanda ihtiyaç duyduğu astsubay ihtiyacı karşılanmış olabilecektir.

Bu görüşe iltihak eden komisyonumuz Hükümet lâyihasını bazı ufak değişikliklerle kabul etmiştir. Ezcümle:

Dördüncü maddenin birinci ve ikinci fıkraları nihayetine birer (olur) kelimesi ilâvesiyle tavzihi muvafık görülmüştür.

9 ncu maddedeki tazminat bahsinde her sene için ve ayrı ayrı sabit bir rakam kabul etmek para kıymetinin ve maaşların değişmesi halinde işe yaramaz bir hadde düştüğünden bu hususun Uçucular ve Dalgıçlar Tazminat Kanunundaki gibi maaşın bir tâbii olan müteahvil olması muvafık bulunmuş ve Hükümet lâyihasında kabul edilmiş hadlerin vasatisine uygun olarak tank kıtalarında maaşının % 15 i ve denizaltı ve dalgıçlarda ise % 25 nispetinde bir tazminat verilmesi kabul edilmiştir.

Onuncu maddenin başlığındaki (yükselme)

tâbiri (terfi) olarak değiştirilmiştir.

12 nci maddede uzman çavuşların vazifesi astsubaylarınkı ile bir kabul edilerek kendisinin ve ailesinin tedavisi hususunda da aynı esas göz önündü tutulmuştur.

14 ncu maddenin sonu (vazifelerine son verilir) şeklinde değiştirilmiştir.

15 nci maddenin başlığından (tekrar istihdam) kaydı kaldırılmıştır.

Hükümet lâyihasındaki diğer maddeler aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna ve rilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Millî Müdafaa Encümeni

Reisi	Sözcü
Bolu	Elâzığ
<i>F. Belen</i>	<i>M. Ş. Yazman</i>
Kâtip	
Muğla	Aydın
<i>N. Poyrazoğlu</i>	<i>A. B. Ökdem</i>
Erzurum	Erzurum
<i>M. Zeren</i>	Eskişehir
	<i>A. F. Cebesoy</i>
	İmzada bulunamadı
Kars	Kastamonu
II Tugaç	<i>G. Deniz</i>
İmzada bulunamadı	
Kastamonu	Kayseri
<i>R. Taşkın</i>	<i>İ. Berkok</i>
İmzada bulunamadı	
Kocaeli	Muğla
<i>S. Önhon</i>	<i>N. Özsan</i>
Rize	Seyhan
<i>K. Balta</i>	<i>S. Tekelioğlu</i>
Tokad	Trabzon
<i>H. Koyutürk</i>	<i>N. Altuğ</i>
	Niğde
	<i>H. N. Yurdakul</i>
	Tokad
	<i>F. Çubuk</i>
	Van
	<i>İ. Akın</i>

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Esas No. 1/432
Karar No. 141

26 . II . 1954

Yüksek Reisliğe

Millî Müdafaa Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 19 . VIII . 1952 tarihli ve 6/2477 sayılı tezkeresiyle gönderilen Çavuş ve Uzman Çavuş kanunu lâyihası Millî Müdafaa Encümeni raporiyle birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla Millî Müdafaa ve Maliye Vekâletleri mümessilleri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihası gerekçesinde de tafsilan arz ve izah edildiği üzere ordumuzun muhtelif sınıf ve silâhlarının en küçük kumanda kademeleriyle, halen mevcut ve elimize geçmesi muhtemel bulunan fennî silâh ve malzemenin bakımlarını başaracak personelleri temin maksadıyla hazırlanmış bulunmakta olup bu suretle uzman çavuş miktarının çoğalmasıyla ordumuzun astsubay kadrolarındaki boşluklar da doldurulmuş ve ordumuzun daha müessir şekilde vazife başarması imkânı da sağlanmış olacaktır.

Lâyihayı bidayeten tetkik ve tadilen kabul eden Millî Müdafaa Encümeninin hazırlamış olduğu metin üzerinden maddelerin görüşülmesine geçilmiş ve birinci maddesi temel eğitimin müddet kaydı çıkarılmak suretiyle kabul edilmiştir.

2 ve 3 nci maddeler Hükümetin teklifi veçhile aynen ve Millî Müdafaa Encümeninin 4 nci maddesinin birinci fıkrasının sonu (uzman çavuş olanlar) şeklinde değiştirilmek suretiyle ve 5 nci madde Hükümetin teklifi ve 6 nci madde mezkûr encümenin tadili ve 7 nci madde ise Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

8 nci madde encümenimizce tadilen, 9 ve 10 ncu maddeler Millî Müdafaa Encümeninin değiştirilişi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifi olan 11 nci madde aynen ve 12 nci madde kelime değişikliği yapılmak su-

retiyle ve 13 nci madde ise aynen kabul edilmiştir.

Millî Müdafaa Encümeninin 14 ve 15 nci maddeleri ile Hükümetin 16 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Millî Müdafaa Encümenince aynen kabul edilen Hükümetin 17 nci maddesindeki «Sanat enstitüsü mezunu bulunanlardan» ibaresi çıkarılarak ve Hükümetin geçici 1 nci maddesi aynen ve geçici 2 nci maddesindeki malî yıl değiştirilmek suretiyle kabul edilmiş ve 17 nci maddeden (Sanat enstitüsü mezunu bulunan) cümlesi çıkarılmış ve helen orduda uzman çavuşların da astsubay olabilmelerini teminen geçici 3 nci madde eklenmiştir.

Hükümetin 18 nci maddesi aynen, 19 ve 20 nci maddeleri şeklen değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir

Bu suretle yeniden hazırlanan kanun lâyihası öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temennisiyle Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis

Rize

İ. Akçala

Kâtip

Siird

B. Erden

Çanakkale

K. Akmanlar

İstanbul

F. Seymer

Kırklareli

Ş. Bakay

Ordu

R. Aksoy

Sözcü

Sivas

Halil İmre

İmzada bulunamadı

Bu rapor Sözcüsü

Konya

M. Ali Ülgen

İstanbul

S. Oran

Kastamonu

H. Türe

Mardin

Rıza Erten

İmzada bulunamadı

Rize

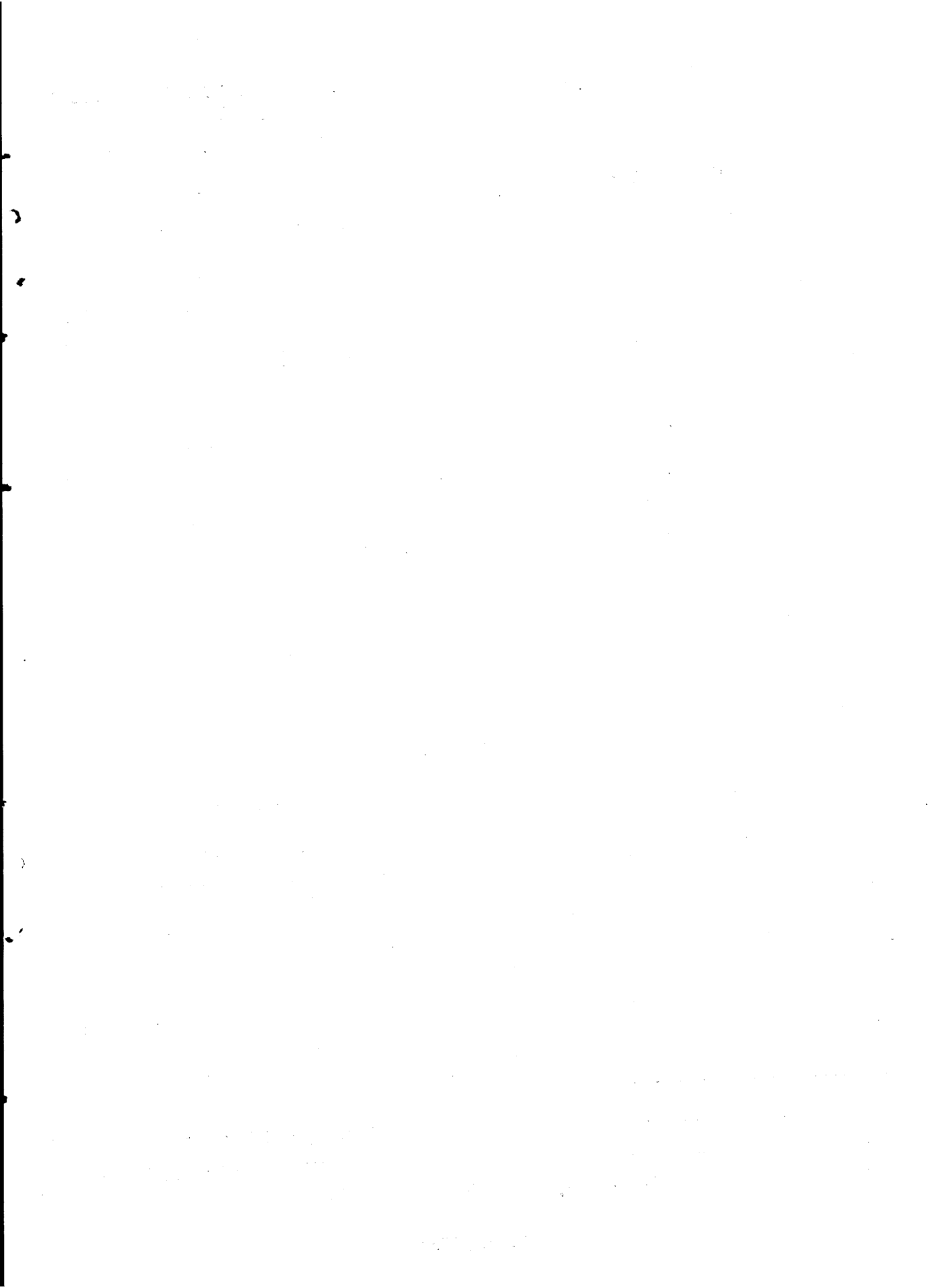
O. Kavrakoğlu

Kırşehir

R. Özdeş

Seyhan

S. Barı

*Çavuş ve uzman çavuş kanunu tasarısı***Birinci Bölüm***Çavuş yetiştirileceklerin seçilmesi**Seçme ve yetiştirme*

MADDE 1. — Ordunun kara, hava ve deniz kuvvetlerine yeni gelen muvazzaf erlerden, ilk altı aylık temel eğitiminden sonra bölük, tabur veya muadili komutanlıklarca çavuş olmaya elverişli buldukları anlaşılınlar, alay ve muadili komutan veya makamlarca da yeterlikleri onanmak şartı ile, Millî Savunma Bakanlığınca tesbit edilecek esaslara göre çavuş yetiştirilirler.

Çavuş olamayacaklar

MADDE 2. — Birinci madde gereğince çavuş adaylığına ayrılmamış olan erler onbaşidan yukarı çıkamazlar.

Kursta başarı gösteremiyenler

MADDE 3. — Öğretim ve eğitimleri sonunda çavuş olamayanlar birlik ve kurumlarına geri gönderilir.

İkinci Bölüm*Uzman çavuşluk esasları ve şartları**Uzman çavuşluk*

MADDE 4. — Kıta ve teknisiyen çavuşlarından aşağıdaki maddelerde tesbit edilen süre ve esaslar dairesinde ordu hizmetinde kalmaya istekli olup kabul edilenlere muvazzaflık hizmetinin bitiminden itibaren «Uzman çavuş» denir.

Bunlardan birlik ve kurumların astsubay kadrolarında görevlendirilenlere «Kıta uzman çavuşu» teknik hizmetlerde görevlendirilenlere de «Teknik uzman çavuşu» denir.

Uzman çavuşluk şartları

MADDE 5. — Kıta ve teknik uzman çavuşu olabilmek için en az ilkokul mezunu bulunmak

*Çavuş ve Uzman Çavuş kanunu lâyihası***Birinci Bölüm***Çavuş yetiştirileceklerin seçilmesi**Seçme ve yetiştirme*

MADDE 1. — Ordunun kara, hava ve deniz kuvvetlerine yeni gelen muvazzaf erden, ilk altı aylık temel eğitiminden sonra bölük, tabur veya muadili komutanlıklarınca çavuş olmaya elverişli buldukları anlaşılınlar, alay ve muadili komutan veya makamlarca da yeterlikleri onanmak şartı ile Millî Savunma Vekâletince tesbit edilecek esaslara göre çavuş yetiştirilirler.

Çavuş olamayacaklar

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kursta başarı gösteremiyenler

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm*Uzman Çavuşluk esasları ve şartları**Uzman Çavuşluk*

MADDE 4. — Kıta ve teknisiyen çavuşlarından aşağıdaki maddelerde tesbit edilen süre ve esaslar dairesinde ordu hizmetinde kalmaya istekli olup kabul edilenler muvazzaflık hizmetinin bitiminden itibaren «Uzman çavuş» olurlar.

Bunlardan birlik ve kurumların astsubay kadrolarında görevlendirilenler «Kıta uzman çavuşu» teknik hizmetlerde görevlendirilenler de (Teknik uzman çavuşu) olurlar.

Uzman çavuşluk şartları

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Çavuş ve Uzman Çavuş kanunu lâiyhası

Birinci Bölüm

Çavuş yetiştirileceklerin seçilmesi

Seçme ve yetiştirme

MADDE 1. — Ordunun Kara, Hava ve Deniz Kuvvetlerine yeni gelen muvazzaf erden, temel eğitiminden sonra bölük, tabur veya muadili komutanlıklarca çavuş olmaya elverişli buldukları anlaşılabilir, alay ve muadili komutan veya makamlarca da yeterlikleri onanmak şartıyla Millî Savunma Vekâletince tesbit edilecek esaslara göre çavuş yetiştirilirler.

Çavuş olamıyacaklar

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kursta başarı gösteremiyenler

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm

Uzman çavuşluk esasları ve şartları

Uzman çavuşluk

MADDE 4. — Kıta ve teknisiyen çavuşlarından aşağıdaki maddelerde tesbit edilen süre ve esaslar dairesinde ordu hizmetinde kalmaya istekli olup kabul edilenler muvazaflık hizmetinin bitiminden itibaren «uzman çavuş» olurlar.

Bunlardan birlik ve kurumların astsubay kadrolarında görevlendirilenler (kıta uzman çavuşu), teknik hizmetlerde görevlendirilenler de (teknik uzman çavuşu) olurlar.

Uzman çavuşluk şartları

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İİü.

ve muvazzaflık hizmetinden başka 1 : 5 yıl hizmet taahhüdünde bulunmak şarttır.

Uzman çavuşluk sürelerinin uzatılması

MADDE 6. — Kıta ve teknik uzman çavuşluğunda taahhüt edilen süreler Millî Savunma Bakanlığınca tesbit edilecek esaslar dairesinde uzatılabilir.

Uzman çavuşların astlık, üstlük münasebetleri ve cezai muameleleri

MADDE 7. — Uzman çavuşlar çavuş rütbesini taşıyan asker saydıkları ve diğer askerlerle aralarında astlık ve üstlük münasebetleri caridir.

Uzman çavuşların cezai muameleleri Askerî Ceza ve Askerî Muhakeme Usulü kanunlarına tâbidir.

Üçüncü Bölüm

Uzman çavuşların aylık ücretleri, sair hakları, yükselmeleri, bakım ve ikramiyeleri, astsubaylığa geçirilmeleri

Uzman çavuşların aylık ücretleri ve bununla ilgili diğer hususlar

MADDE 8. — Uzman çavuşların aylık ücretleri aşağıda gösterilmiştir :

	Lira
1 nci senede	125
2 nci senede	150
3 ncü senede	175
4 ncü senede	200
5 nci ve mütaakıp senelerde	225

Ortaokul öğretimini tamamladıktan sonra en az iki yıllık meslek öğretimini veren sanat okullarıyla enstitülerinden mezun uzman çavuşların ücretleri 175 liradan başlar.

Tank, denizaltıcılık ve dalgıçlık tazminatı

MADDE 9. — Tank sınıfı uzman çavuşlarına tank hizmetlerinde çalıştıkları müddetçe aylık ücretlerinden başka birinci senede 15, ikinci senede 20, üçüncü senede 25, dördüncü ve mütaakıp senelerde 30 lira,

M. M. E.

Uzman çavuşluk sürelerinin uzatılması

MADDE 6. — Kıta ve teknik uzman çavuşluğunda taahhüt edilen süreler Millî Savunma Vekâletince tesbit edilecek esaslar dairesinde uzatılabilir.

Uzman çavuşların astlık, üstlük münasebetleri ve cezai muameleleri

MADDE 7. — Hükümetin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Üçüncü Bölüm

Uzman çavuşların aylık ücretleri, sair hakları, terfileri, bakım ve ikramiyeleri, astsubaylığa geçirilmeleri

Uzman çavuşların aylık ücretleri ve bununla ilgili diğer hususlar

MADDE 8. — Hükümetin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tank, denizcilik ve dalgıçlık tazminatı

MADDE 9. — Tank sınıfı uzman çavuşlarına tank hizmetlerinde çalıştıkları müddetçe aylık ücretlerinden başka maaşlarının % 15 denizaltı ve dalgıçlarda ise % 25 i nispetinde tazminat verilir.

B. E.

Uzman çavuşluk sürelerinin uzatılması

MADDE 6. — Millî Müdafaa Encümeninin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Uzman çavuşların astlık, üstlük münasebetleri ve cezai muameleleri

MADDE 7. — Hükümetin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Üçüncü Bölüm

Uzman çavuşların aylık ücretleri, sair hakları, terfileri, bakım ve ikramiyeleri, astsubaylığa geçirilmeleri

Uzman çavuşların aylık ücretleri ve bununla ilgili diğer hususlar

MADDE 8. — Uzman çavuşların aylık ücretleri aşağıda gösterilmiştir :

	Lira
1 nci senede	125
2 nci senede	150
3 ncü senede	175
4 ncü senede	200
5 nci ve mütaakıp senelerde de	225

Ortaokul öğretimini tamamladıktan sonra en az iki yıllık meslek öğretimini veren sanat okullarından mezun uzman çavuşların ücretleri (175) liradan başlar.

Tank, denizaltıcılık ve dalgıçlık tazminatı

MADDE 9. — Millî Müdafaa Encümenininin 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Denizaltıcı ve dalgıç sınıflarındaki uzman çavuşlara, Denizaltıcı ve Dalgıçlar için Tazminat Kanununun tesbit ettiği hallerde aylık ücretlerinden başka birinci senede 30, ikinci senede 40, üçüncü senede 50, dördüncü ve mütaakip senelerde 60 lira ücret verilir.

Yükselme

MADDE 10. — Bir ücret kademesinde fiilen bir seneyi tamamlayan uzman çavuşların ücret kademeleri yetkili sicil âmirlerinin verecekleri sicile göre yükseltilir.

Uzman çavuşların yiyim, giyim, bakım işleri

MADDE 11. — Uzman çavuşların yiyim, giyim, bakım, tâyin, tahvil ve nakilleri halinde sevk işleri erat gibi Devlet tarafından sağlanır.

Tedavi

MADDE 12. — Uzman çavuşlardan hastalanların tedavileri askerî hastanelerde parasız yapılır. Sağlık durumları hava değişimini icabettirenler hava değişimine yollanır.

Ancak tedavi ve hava değişimi süresinin toplamı iki ayı geçemez. Bu süre zarfında ücretlerini tam olarak alırlar. Tedavi ve hava değişimi süresi daha fazla devam edenlerin ordu ile ilişkileri kesilir.

İzin

MADDE 13. — Her uzman çavuşun senede bir ay izin hakkı vardır. İzin esnasında ücretine ve sair hukukuna hâlel gelmez. Bu süreye, gidiş ve geliş müddeti dâhil değildir.

Başarı gösteremiyenlerin terhisi

MADDE 14. — Sicillerine göre uzman çavuşlukta kalmaları caiz olmadığı anlaşılanlar barışta taahhüt sürelerine bakılmaksızın terhis edilirler.

İkramiye ve tekrar istihdam

MADDE 15. — Kendi kusurları olmaksızın müddetlerinin temdit edilmemesi sebebiyle ter-

Terfi

MADDE 10. — Bir ücret kademesinde fiilen bir seneyi tamamlayan uzman çavuşlar yetkili sicil âmirlerinin verecekleri sicile göre terfi ederler.

Uzman çavuşların iâşe, giyim, bakım, işleri

MADDE 11. — Uzman çavuşların iâşe, giyim, bakım, tâyin, tahvil ve nakilleri halinde sevk işleri astsubaylar gibi devlet tarafından sağlanır.

Tedavi

MADDE 12. — Uzman çavuşların ve ailelerinin tedavileriyle, tebdilhava ve mâlûliyetleri hususu astsubaylar hakkındaki ahkâma tâbidir.

İzin

MADDE 13. — Hükümetin 13 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Başarı gösteremiyenlerin terhisi

MADDE 14. — Sicillerine göre uzman çavuşlukta kalmaları caiz olmadığı anlaşılanlar barışta taahhüt sürelerine bakılmaksızın vazifelerine son verilir.

İkramiye

MADDE 15. — Kendi kusurları olmaksızın müddetlerinin temdit edilmemesi sebebiyle ter-

Terfi

MADDE 10. — Milli Müdafaa Encümeninin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Uzman çavuşların işe, giyim, bakım işleri

MADDE 11. — Hükümetin 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tedavi

MADDE 12. — Uzman çavuşlardan hastalanların tedavileri askerî hastanelerde parasız yapılır. Sağlık durumları hava tebdilini icabet-tirenler hava tebdiline yollanır.

Ancak tedavi ve hava tebdili süresinin toplamı iki ayı geçemez. Bu süre zarfında ücretlerini tam olarak alırlar. Tedavi ve hava tebditi süresi daha fazla devam edenlerin ordu ile ilişkileri kesilir.

İzin

MADDE 13. — Hükümetin 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Başarı gösteremiyenlerin terhisi

MADDE 14. — Milli Müdafaa Encümeninin 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

İkramiye

MADDE 15. — Milli Müdafaa Encümeninin 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

his edilenlere her hizmet yılı için bir aylık ücretleri miktarında ikramiye verilir. Bu ikramiye hiçbir suretle üç aylık ücret toplamını geçmez.

Kıyafet

MADDE 16. — Uzman çavuşların kıyafetleri kıyafet kararnamesine göre düzenlenir.

Astsubay sınıfına geçirilme

MADDE 17. — Kıta uzman çavuşlarından orta veya muadili okul mezunu olanlarla teknisyen uzman çavuşlardan sanat enstitüsü mezunu bulunanlardan, istekliler gerekli şartları haiz oldukları takdirde kurslara tâbi tutularak muvaffak olmaları halinde astsubay sınıflarına ücretlerinin tekabül ettiği rütbe ile naklolunabilirler. Bunların uzman çavuşlukta geçen hizmetleri astsubaylık mecburi hizmetlerine ve nakil sırasında almakta oldukları ücret kademesinde geçen müddetleri de nakledildikleri astsubaylık rütbesindeki terfi sürelerine eklenir.

Dördüncü Bölüm

Geçici ve son maddeler

GEÇİCİ MADDE 1. — I - Bu kanunun neşri tarihinden evvel ve 5430 sayılı Kanun hükümlerine göre uzman çavuş olanların almakta buldukları maaş dereceleriyle kıdemleri mahfuzdur.

Bunlardan dört yıl uzman çavuşluk yaptıktan sonra daha dört yıl hizmeti taahhüt eden ve kabul olunanlar buldukları derecelerin bir üst derece maaşına yükselirler. Sekiz yıl fazla görevden sonra ayrılanlara hiçbir vergi kesilmeksizin 300 lira ikramiye verilir. Sair hususlarda bu kanuna tâbidirler.

II - Bu kanunun neşri tarihinden evvel ve 5430 sayılı Kanuna göre uzman çavuş olanlardan birinci fıkra hükmüne tâbi bulunmak isteyenlerin talepleri üzerine hizmet müddetleri nazara alınarak bu kanun hükümlerine göre intibakları yapılır. Ve haklarında bu kanun hükümleri uygulanır.

M. M. E.

his edilenlere her hizmet yılı için bir aylık ücretleri miktarında ikramiye verilir. Bu ikramiye hiç bir suretle beş aylık ücret toplamını geçmez.

Kıyafet

MADDE 16. — Hükümetin 16 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Astsubay sınıfına geçirilme

MADDE 17. — Hükümetin 17 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Dördüncü bölüm

Geçici ve son maddeler

GEÇİCİ MADDE 1. — Hükümetin geçici 1 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

B. E.

Kıyafet

MADDE 16. — Hükümetin 16 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Astsubay sınıfına geçirilme

MADDE 17. — Kıta uzman çavuşluğunda orta veya muadili okullar mezunu olanlarla teknisiyen-uzman çavuşlardan, istekliler gerekli şartları haiz oldukları takdirde kurslara tâbi tutularak muvaffak olmaları halinde astsubay sınıflarına ücretlerinin tekabüi ettiği rütbe ile naklolunabilirler. Bunların uzman çavuşlukta geçen hizmetleri astsubaylık mecburi hizmetlerine ve nakil sırasında almakta oldukları ücret kademesinde geçen müddetleri de nakledildikleri astsubaylık rütbelerindeki terfi sürelerine eklenir.

Dördüncü Bölüm

Geçici ve son maddeler

GEÇİCİ MADDE 1. — Hükümetin geçici 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanuna göre alınacak olan uzman çavuşlar 1952 yılı temditli uzman çavuş kadrolarında bu namla istihdam olunurlar.

Kaldırılan kanunlar

MADDE 18. — 1059 sayılı Piyade Küçük Zâbit Kanunu ile 5430 sayılı Uzman Çavuş Yetiştirilmesi hakkındaki Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 19. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 20. — Bu kanun hükümlerini Millî Savunma ve Maliye bakanları yürütür.

Başbakan

A. Menderes

Devlet Bakanı

Başbakan Yardımcısı

S. Ağaoğlu

Devlet Bakanı

M. Alakant

Adalet Bakanı

R. Nasuhioğlu

Millî Savunma Bakanı

H. Köymen

İçişleri Bakanı

Dışişleri Bakanı

F. Köprülü

Maliye Bakanı

H. Polatkan

Millî Eğitim Bakanı

T. İleri

Bayındırlık Bakanı

K. Zeytinoğlu

Ekonomi ve Ticaret Bakanı

E. Güreli

Sa. ve So. Y. Bakanı

Dr. E. H. Üstündağ

G. ve Tekel Bakanı

S. Yırcalı

Tarım Bakanı

N. Ökmen

Ulaştırma Bakanı

Çalışma Bakanı ve

İşletmeler B. V.

N. Özsan

M. M. E

GEÇİCİ MADDE 2. — Hükümetin geçici 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kaldırılan kanunlar

MADDE 18. — Hükümetin 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Hükümetin 19 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Bu kanun hükümlerini Millî Savunma ve Maliye vekilleri yürütür.

B. E.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanuna göre alınacak olan uzman çavuşlar 1954 yılı temditli uzman çavuş kadrolarında bu namla istihdam olunurlar.

GEÇİCİ MADDE 3. — 5430 sayılı Kanunla Orduda istihdam edilen Sanat Enstitüsü mezuru uzman çavuşlar da bu kanunun 17 nci maddesi hükümleri gereğince astsubay sınıfına geçirilebilirler.

MADDE 18. — Hükümetin 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 20. — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa ve Maliye vekilleri memurdur.